

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 288 din 01.04.2020

Dosar nr: 288/2019

Petiția nr: 2669/16.05.2019

Petent:

Reclamat: Inspectoratul de Stat în Construcții

Obiect: respingere cerere de înscriere la examen pe motiv că nu are studii universitare de specialitate

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. _____ cu domiciliul de corespondență la SC Gazterm Proiect RL - Galați, str. C. Columbus nr. 62, jud, Galați

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. Inspectoratul de Stat în Construcții – București, str. Robescu F Constantin 23

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Respingerea dosarului de înscriere pentru concursul în vederea autorizării ca Responsabil tehnic cu Execuția RTE pe motiv că nu are studii superioare de specialitate.

III. Citarea părților

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților .

5. Părțile au fost citate pentru data de 20.06.2019 la sediul CNCD.

6. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

7. Petentul arată că, în data de 15.04.2019, a depus la Inspectoratul de Stat în Construcții - ISC dosarul completat, conform Anexei 1 din Ordinul 1895/2016 pentru participarea la examenul de autorizare ca Responsabil tehnic cu Execuția RTE în domeniul gazelor naturale.

8. La un interval de cca.10 zile de la depunere, petentul arată că a primit din partea ISC adresa nr. 11746/2019 prin care se specifica faptul că, în urmă analizării dosarului de autorizare, nu a fost acceptat să participe la examenul RTE, întrucât nu îndeplinește cerința obligatorie de studii de specialitate (Facultatea de instalații și /sau Facultatea de petrol și gaze).

9. Petentul consideră că este discriminat, întrucât are o vastă experiență în domeniul proiectării și execuției rețelelor, branșamentelor și instalațiilor de utilizarea gaze naturale și este absolvent al unei facultăți cu specific conexe (meccanic).

10. Prin Urmare, petentul solicita modificarea Ordinului nr. 1895/2016, în vederea eliminării cerinței obligatorii privind studiile universitare de specialitate.

Susținerile părții reclamate

11. Reclamatul susține că, în prezent, procedura nu prevede posibilitatea ca titularii diplomelor de ingineri în profilul mecanic, specializarea mașini termice, așa cum este și petentul, să poată solicita autorizarea ca și responsabil tehnic cu execuția, profilul și specializarea neregăsindu-se în tabelul de la art. 8 alin (2) din procedură.

12. Pentru aceste considerente, reclamatul susține că, în prezenta speță, dispozițiile art. 6 din OG nr. 137/2000, republicată nu sunt aplicabile și, mai mult, invocă în apărare art. 5 din actul normativ menționat mai sus, conform căruia diferența de tratament bazată pe o caracteristică legată de criteriile enumerate la art. 2 alin. 1 reprezintă o cerință profesională reală și determinantă.

V. Motivele de fapt și de drept

13. **În fapt**, Colegiul Director reține faptul că petentului i s-a respins dosarul de înscriere pentru că nu îndeplinea condițiile cerute.

14. **În drept**, sub aspectul incidenței prevederilor art. 2 din O.G. nr. 137/2000, republicată, relativ la definiția discriminării, Colegiul precizează că în situația persoanelor tratate diferit, tratamentul în speță este datorat apartenenței lor la unul dintre criteriile prevăzute în textul de lege, art. 2 alin(1) din O.G. nr.137/2000, republicată. Un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un criteriu interzis. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant în circumstanțe similare sau comparabile. Or, discriminarea directă presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu, origine rasială sau etnică, religie etc.) sau al unei caracteristici individuale (dizabilitate, gen, vârstă, boală cronică etc.). Din acest punct de vedere, discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în Art. 2 alin(1) al Ordonanței 137/2000, în particular, prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință „pe bază de (...)”. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratamentul diferențiat) și impun a analiza dacă un criteriu interzis (origine rasială sau etnică, vârstă, dizabilitate, sex, religie, convingeri etc.) invocat de reclamant (petent) constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate (pârâtului).

15. Același raționament este aplicabil și în cazul discriminării indirecte, prevăzută în art. 2 alin(3) din O.G. nr. 137/2000, cu precizarea că raportul de cauzalitate nu este direct. În situația discriminării indirecte, ne plasăm în câmpul de aplicare al unui criteriu aparent neutru, la prima vedere, ceea ce scoate din discuție un raport de cauzalitate direct, însă în fapt se produce un dezavantaj față de o persoană sau față de un grup de persoane în raport cu o caracteristică sau un criteriu de discriminare interzis. În ceea ce privește existența acestei legături de cauzalitate

Între tratamentul diferit și criteriul interzis s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, prin Decizia civilă nr. 1530/2009 și Decizia civilă nr. 2758/2009.

16. De asemenea, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2 alin(1) deosebirea, excluderea restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2 alin (1), și trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile dar care sunt tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit.

17. Raportat la cele de mai sus, Colegiul director trebuie să analizeze dacă reclamatul i-a încălcat petentului un drept recunoscut de lege în baza unui criteriu interzis. Din sesizare și documentele depuse la dosar se reține că dreptul încălcat este dreptul la muncă prin respingerea dosarului de participare la un concurs pe motiv că nu are studii de specialitate.

18. Colegiul director reține faptul că, deși petentul este absolvent al unei instituții superioare de învățământ, acestea nu corespund criteriului impus de legislația în vigoare.

19. Potrivit at. 5 din OG nr. 137/2000, republicată, legiuitorul a prevăzut una din excepțiile de la interzicerea tratamentului diferențiat. Astfel, *„Diferența de tratament bazată pe o caracteristică legată de criteriile prevăzute la art. 2 alin. (1) nu constituie discriminare atunci când, în temeiul naturii activităților ocupaționale sau al contextului în care acestea se desfășoară, o asemenea caracteristică reprezintă o cerință profesională reală și determinantă, cu condiția ca obiectivul să fie legitim și cerința proporțională”*.

20. În consecință, un angajator poate selecta o persoană pentru un anumit post bazându-se pe o anumită cerință ocupațională determinată. Respectiva cerință ocupațională trebuie să fie esențială având în vedere natura muncii cerute și contextul în care aceasta se desfășoară.

21. Astfel, raportul de cauzalitate între fapta imputată și criteriul invocat nu poate fi reținut, în sensul art. 2 alin. (1), art. 2 alin. (3) sau art. 2 alin. (5) din O.G. nr. 137/2000 republicată. Or, astfel cum a statuat și Înalta Curte de Casație și Justiție „O.G. nr. 137/2000 analizează fapte de discriminare care prin criteriile mai sus anunțate (n.n. art. 2 alin.1) se diferențiază de fapte care sunt de natură să producă aceleași consecințe, dar intră sub incidența altor acte normative” (A se vedea Decizia nr. 1530 din 19 martie 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție).

22. Colegiul director nu poate reține că faptele imputate în sarcina părții reclamate au fost determinate de criteriul invocat de petent, respectiv lipsa studiilor de specialitate.

Opinie separată exprimată de Haller István

23. Constat că petentul, absolvent al unei facultăți de mecanică, nu a putut participa la examenul de autorizare ca responsabil tehnic cu execuția RTE în domeniul gazelor naturale, întrucât s-a stabilit ca și cerință absolvirea unei facultăți de instalații sau unei facultăți de petrol și gaze. Această constatare trebuia precizată și la pct. 13, în locul repetării obiectului petiției.

24. Observ totodată că opinia majoritară operează cu noțiuni eronate cum ar fi „criteriu interzis”, tratează problema legăturii de cauzalitate dintre criteriu și faptă respectiv a discriminării indirecte deși nu este cazul, fără să analizeze în concret fapta constatată la pct. 1 al opiniei separate din perspectiva art. 2 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**.

25. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică*

necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

26. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

27. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

28. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (**Van der Musselle împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

29. Constat că — în privința dreptului de participare la un examen de autorizare ca responsabil tehnic cu execuția RTE în domeniul gazelor naturale — petentul, absolvent al unei facultăți de mecanică, se află în situație comparabilă cu o persoană care a absolvit, spre exemplu, facultatea de petrol și gaze. Lucrând ca geolog la foraje pentru gaze naturale la Schela de Foraj Mediaș (unde am fost numit geolog la sonda care trebuia să devină sonda cu cea mai mare adâncime din România, 6000 m.) am constatat că problemele tehnice din domeniul celor pentru care s-a organizat examenul de autorizare au căzut în sarcina inginerului mecanic și nicidecum în sarcina inginerului de foraj. Partea reclamată nu a ținut cont de materiile studiate la diverse facultăți, necesare pentru domeniu, cum nu a ținut cont nici de experiența profesională acumulată a petentului.

30. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

31. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „sau oricare alt criteriu”. Astfel în mod evident nu există „criterii interzise” respectiv „criterii permise” pentru diferențiere. Doar din perspectiva cu directivelor Uniunii Europene există o clasificare a criteriilor, dar nu în modul tratat prin opinia majoritară, ci prin stabilirea unor „criterii protejate”: genul, rasa sau apartenența etnică, religia sau convingerea, orientarea sexuală, vârsta, dizabilitatea, comparativ cu cele neprotejate (cum spre exemplu în **O.G. nr. 137/2000** apare categoria socială, boala cronică necontagioasă, apartenența la o categorie defavorizată). Legiuitorul român a ales să ofere o interdicție mai severă a discriminării (permisă de directive), conform reglementărilor Consiliului Europei (**Convenției europene a drepturilor omului** art. 14 respectiv **Protocolul adițional nr. 12**). A nu înțelege aceste nuanțe practic arată o necunoaștere a domeniului. Criteriile, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană

sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „orice altă situație” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §62).

32. În mod evident, în cazul analizat, criteriul este cel al facultății absolvite (care reprezintă o caracteristică personală), iar între acest criteriu și fapta de diferențiere există o legătură de cauzalitate cât se poate directă.

33. Dreptul limitat este cel de a exercita o profesie, și anume cel de responsabil tehnic cu execuția RTE în domeniul gazelor naturale. Prin refuzul participării la examen, petentului i s-a refuzat acest drept. În acest sens **O.G. nr. 137/2000**, art. 6 stabilește: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, condiționarea participării la o activitate economică a unei persoane ori a alegerii sau exercitării libere a unei profesii de apartenența sa la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, respectiv de convingerile, de sexul sau orientarea sexuală, de vârstă sau de apartenența sa la o categorie defavorizată*”.

34. Astfel fapta reclamatei de a refuza petentului, absolvent al unei facultăți de mecanică, să participe la examenul de autorizare ca responsabil tehnic cu execuția RTE în domeniul gazelor naturale pe motivul că nu a absolvit o facultate de instalații sau o facultate de petrol și gaze reprezintă discriminare, întrucât a creat o deosebire pe criteriul studiilor care a avut ca scop și efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului de a participa la o activitate economică.

35. Art. 5 din **O.G. nr. 136/2000** prevede: „*Diferența de tratament bazată pe o caracteristică legată de criteriile prevăzute la art. 2 alin. (1) nu constituie discriminare atunci când, în temeiul naturii activităților ocupaționale sau al contextului în care acestea se desfășoară, o asemenea caracteristică reprezintă o cerință profesională reală și determinantă, cu condiția ca obiectivul să fie legitim și cerința profesională*”.

36. Opinia majoritară susține că solicitarea reclamatului reprezintă cerință profesională reală și determinantă, fără ca reclamatul să arate de ce ar fi o astfel de cerință. Partea reclamată arată doar că asta este procedura, fără să motiveze de ce există această procedură.

37. Cerința profesională practic reprezintă o justificare obiectivă în sensul analizei CEDO a discriminării în domeniul economic.

38. Conform primei interpretări a noțiunii de discriminare de către CEDO (**Cazul „referitor la unele aspecte ale legislației cu privire la limba educației în Belgia” împotriva Belgiei**, 23 iulie 1968, §10), principiul egalității de tratament este încălcat dacă diferențierea nu are o justificare obiectivă și rezonabilă. Existența unei astfel de justificări trebuie evaluată în relația cu scopul și efectele măsurii analizate, ținând cont de principiile care în mod normal prevalează într-o societate democratică. O diferență de tratament în exercitarea drepturilor nu trebuie să urmărească doar un scop legitim, articolul 14 este de asemenea violat dacă se poate stabili clar că nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat. Arătarea justificării obiective cade întotdeauna în sarcina părții acuzate de comiterea faptei de discriminare (**Chassagnou și alții împotriva Franței**, 29 aprilie 1999, §92; **Moldovan și alții împotriva României nr. 2**, 12 iulie 2005, §140; **Timishev împotriva Rusiei**, 13 decembrie 2005, §57; **D.H. și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, §177).

39. Astfel din moment ce reclamatul nu a clarificat de ce un inginer mecanic cu experiență în domeniu nu poate fi examinat pentru a fi autorizat ca responsabil tehnic cu execuția RTE în

domeniul gazelor naturale, comparativ cu un inginer de foraj, consider că nu se poate reține incidența art. 5 din **O.G. nr. 137/2000**.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu 7 voturi „pentru” și unul împotriva** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale discriminării, astfel cum este definită în art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 republicată;
2. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată online în data de 01.04.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DINCĂ ILIE – Membru, GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru, SANDU VERONICA TATIANA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 27.04.2020

Redactată și motivată: ACF/APG/AA

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.